

Loukasnevan ennakkosuunnitelma

Kuva 1. Loukasneva vuonna 2023. Lähde: ELY-keskus.

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unionin
osarahoittama

Sisällys

Taustatiedot ja nykytila	2
Loukasnevan valuma-alue	3
Ennakkosuunnitelma.....	4
Reunaehdot	4
Kosteikko	5
Metsitys.....	6
Kustannusarvio ja rahoitus	6
Lisätietoa	7

Taustatiedot ja nykytila

Loukasnevan entinen turvetuotantoalue sijaitsee Alavudella, Lapuanjoen vesistöalueella. Kokonaispinta-alaltaan turvetuotantoalue on 18 hehtaaria. Loukasnevan turvetuotantoalue on otettu tuotantoon ennen vuonna 2000 voimaan tullutta ympäristönsuojelulakia eikä alueella ole ollut ympäristölupaa. Turvetuotanto on päättynyt ilmeisesti vuoden 2020 tuotantokauden jälkeen. Turvetuotantoalue sijaitsee yhdellä kiinteistöllä ja se kuuluu yksityiselle maanomistajalle.

Loukasnevan turvetuotantoalueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse pohjavesialueita, happamia sulfaattimaita, luonnonsuojelualueita, suojeltuja kulttuuriympäristöjä tai metsälain mukaisia tärkeitä elinympäristöjä.

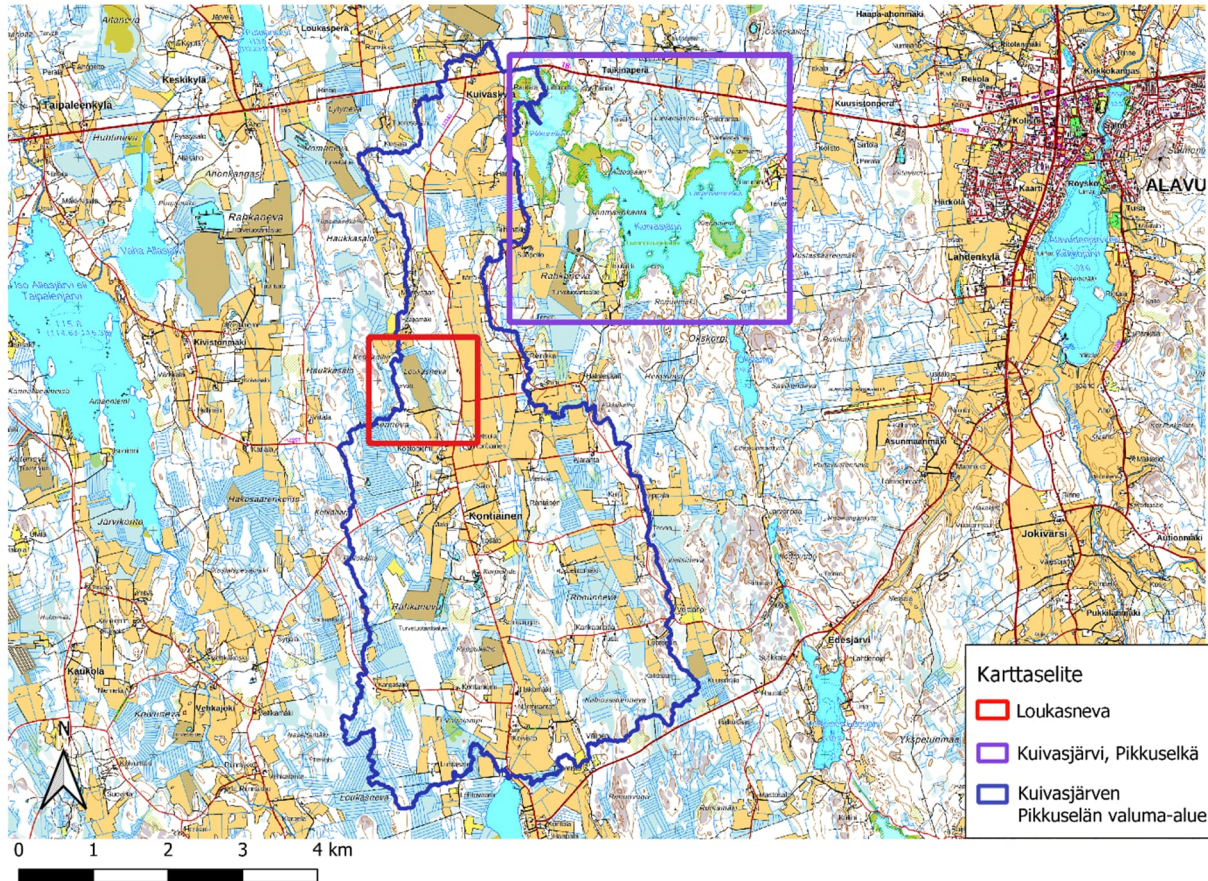
Droonikuvasta (kuva 1) ja ilmakuvasta (kuva 2) nähdään, että alue on osittain tuotettu kivennäismaahan asti, mutta länsiosassa on jäljellä olevaa turvekerrosta. Alue on vaihtelevasti kasvittunut. Alueen vieressä eteläpuolella on peltoalue sekä kaakkoisreunassa sijaitsee kapea peltolohko. Kiinteistöllä sijaitsee vapaa-ajan asunto.

Kuva 2. Loukasneva ilmakuvassa vuodelta 2019. Entinen turvetuotantoalue sijaitsee yhdellä kiinteistöllä. Lähde: MML.

Loukasneva sijaitsee Kuivasjärven osavaluma-alueella. Loukasneva laskee Kontoluomaan, josta vedet virtaavat Kuivasjärven Pikkuselkään (Kuva 3). Kuivasjärven Pikkuselällä toteutettiin lintuvesikunnostus Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimesta vuoden 2024 alussa. Kunnostus toteutettiin Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF-rahasto) tuella. Hankkeessa lisättiin rehevöityneen järven avovesialaa ruoppaamalla

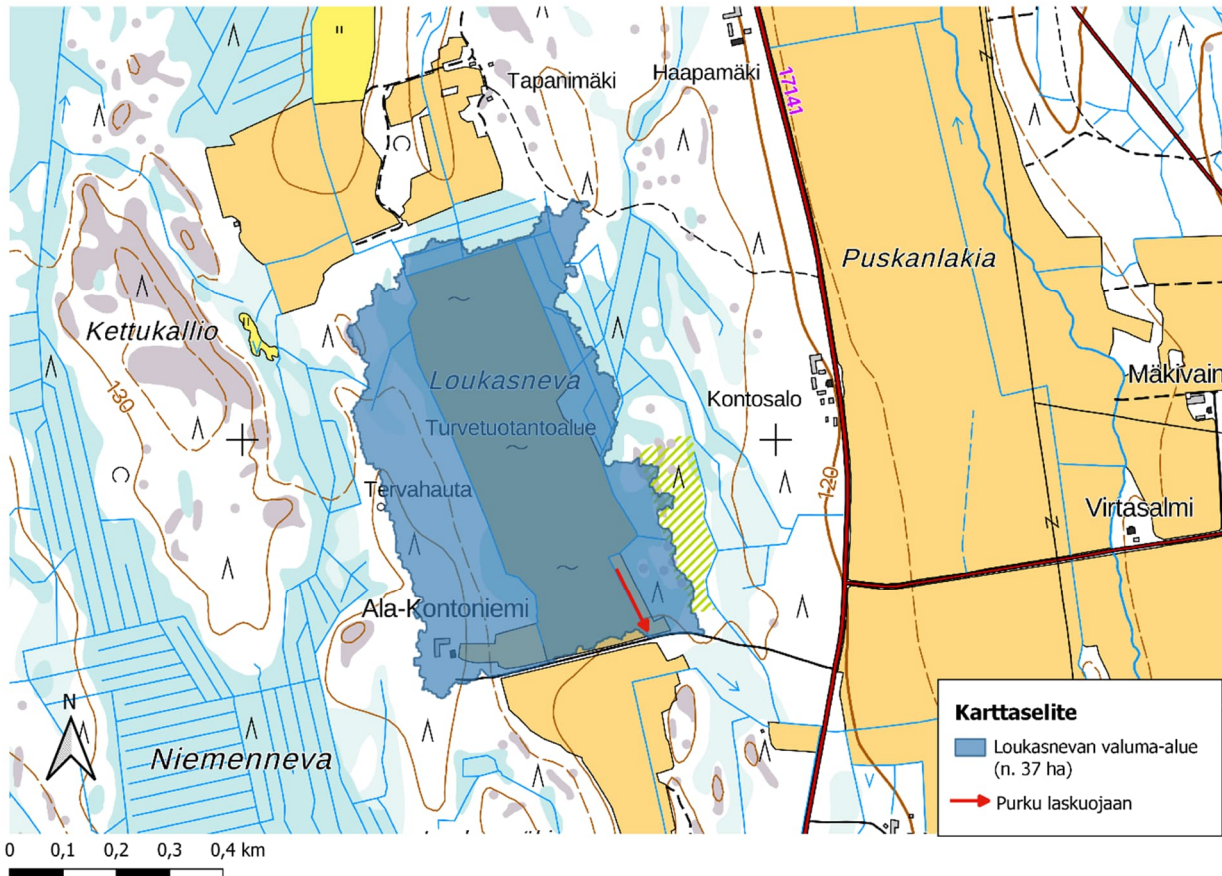
7,2 hehtaaria. Pikkuselkää on kuormittanut merkittävästi valuma-alueen turvetuotanto. Sen valuma-alueen pinta-alasta (47 km²) 2,2 km² eli 4,7 % on turvetuotantoalueita. Loukasnevan ennallistamistoimet tukisivat myös Pikkuselän kunnostusten tuloksia ja vaikuttavuutta.

Kuva 3. Loukasneva ja Pikkuselkä maastokartalla kuvattuna. Lähde: MML ja ELY-keskus.

Loukasnevan valuma-alue

Loukasneva sijaitsee valuma-alueen rajalla (Kuva 3), jolloin turvetuotantoalueelle tulevien ulkopuolisten vesien määrä on pieni. Kuvassa 4 on esitetty Loukasnevan valuma-alue (n. 37 ha) sekä vedet alueelta purkava kokoojajoja. Loukasnevan valuma-alue koostuu enimmäkseen metsämaasta.

Kuva 4. Loukasnevan valuma-alue ja alueelta veden purkava kokoojaoja. Lähde: ELY-keskus, MML ja Metsäkeskus.

Ennakkosuunnitelma

Ennakkosuunnitelma on toteutettu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen Vauhtia Pohjalaismaakuntien JTF-ennallistamisiin -hankkeen (PohjaNeva-hanke) toimesta. PohjaNeva-hankkeen tavoitteena on aktivoida turvetuotantoalueiden ennallistamista ja turvetuotannon kuormittamien vesistöjen kunnostamista JTF-rahoituksen avulla Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Hanke käynnistyi vuoden 2024 alussa ja kestää 30.6.2026 asti.

Ennakkosuunnitelma pohjautuu paikkatietoaineistoihin ETRS-TM35 koordinaatistolla, kuten Maanmittauslaitoksen tuottamaan korkeusmallijärjestelmään N2000 sekä paikalla tehtyyn maastokäyntiin ja maanomistajan kanssa käytyihin keskusteluihin. Mikäli alueelle rakennetaan kosteikko, tulee alueelle tehdä tarkempi suunnitelma, joka perustuu maastossa tehtyihin mittauksiin. Ennakkosuunnitelma esittelee paikkatietoaineistolla tuotetun tiedon perusteella Loukasnevan entiselle turvetuotantoalueelle soveltuvat ennallistamisen ja jälkikäytön vaihtoehdot.

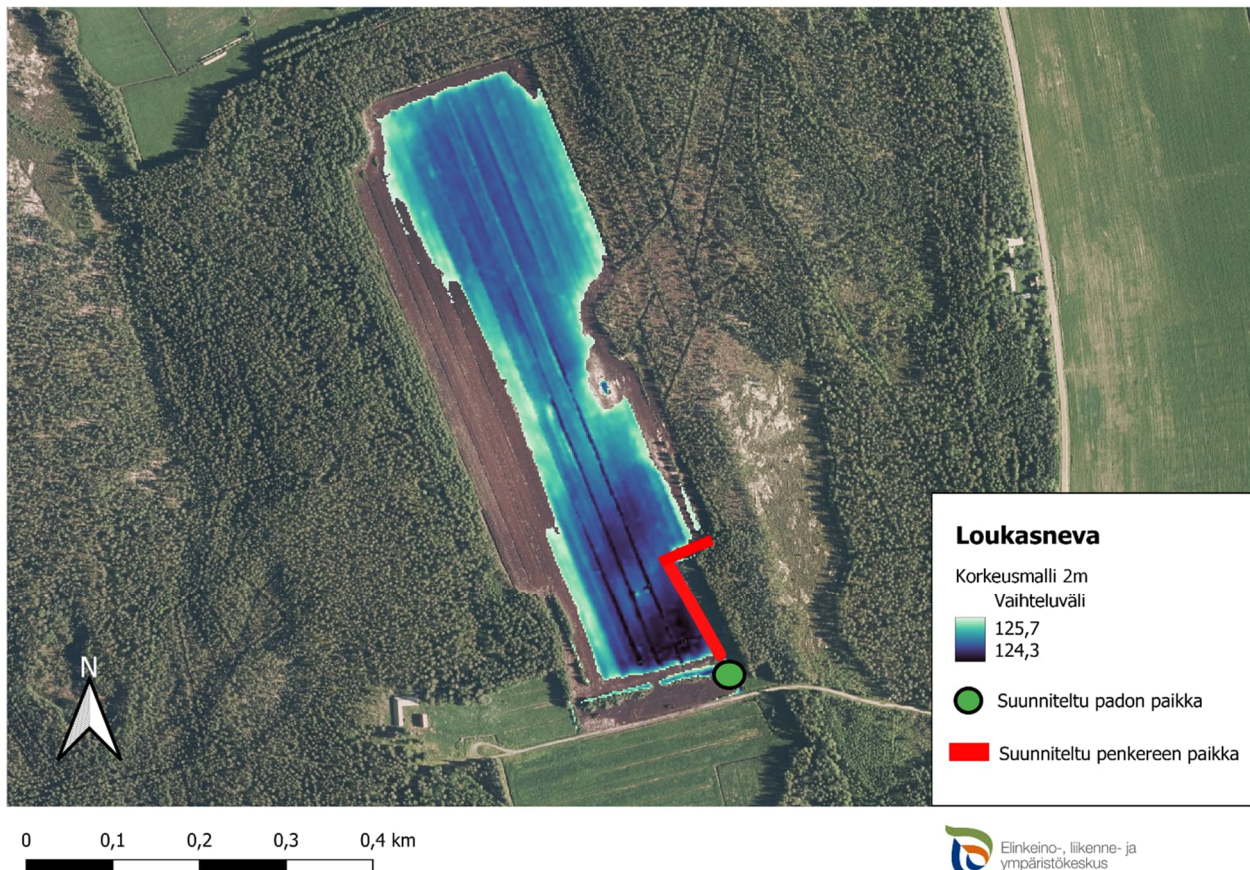
Reunaehdot

Rakennettavasta kosteikosta ei saa aiheutua vettymishaittaa turvetuotantoaluetta ympäröivälle metsäalueelle tai sen kaakkoiskulmassa kokoojaojan läheisyydessä sijaitsevalle peltolohkolle. Kiinteistöllä sijaitsevan vapaa-ajan asunnon käytölle ei saa aiheutua häiriötä tai haittaa ja tämän vuoksi alue ei sovellu metsästyskäyttöön. Kosteikon ensisijaiset tavoitteet ovat edistää alueen vesiensuojelua, luonnon monimuotoisuutta sekä virkistyskäyttöä.

Kosteikko

Loukasnevalle on mahdollisuus rakentaa kosteikko, jolla lisätään alueen monimuotoisuutta parantamalla muun muassa lintujen pesintämahdollisuuksia. Lisäksi kosteikolla tasataan virtaamia alapuoliseen vesistöön. Vettämällä estetään myös jäljellä olevan turpeen hajoaminen ja siten vähennetään päästöjä vesistöön ja ilmakehään. Kosteikko voidaan rakentaa patoamalla ja osin kaivamalla (kuva 5). Valuma-alueen pienuuden vuoksi kosteikko tulisi olemaan niin sanottu kausikosteikko. Kausikosteikko saa vetensä lumien sulamisvesistä ja sateena, jolloin kosteikossa tapahtuu myös ajoittaista kuivumista. On suositeltavaa tuhkalannoittaa ja kasvittaa kosteikko ennen vedenpinnan nostoa.

Kosteikkoa varten Loukasnevan eteläosan kokoojaojaan tulisi rakentaa pohjapato, jonka korko olisi noin 125,7 metriä merenpinnasta. Arvioitu korko perustuu korkeusmallijärjestelmä N2000 laserkeilaukseen, joka on toteutettu vuonna 2023. Laserkeilauksen jälkeen alueella ei ole tuotettu turvetta tai tehty muita toimenpiteitä, joten aineisto on ajantasainen. Lisäksi kaakkoiskulmaan tulisi rakentaa penger turvetuotantoalueen puolelle, jolloin kosteikko ei aiheuta vettymishaittaa viereiselle peltolohkolle. Muodostuvan kosteikon/vettyvän alueen pinta-ala on noin 13 hehtaaria.

Kuva 5. Loukasnevalle toteutettavissa olevan kosteikon suunnitellut padon ja penkereen paikat. Lähde: MML ja ELY-keskus.

Metsitys

Kosteikon länsipuolelle jää paksuturpeinen korkeammalla oleva noin viiden hehtaarin alue (kuva 6), joka tulee jäämään vettämisestä huolimatta kuivaksi. Kyseinen alue on mahdollista metsittää. Maastokäynnin perusteella ainakin läntisin sarka tulee metsittymään luontaisesti. Jäljellä olevan turvekerroksen ja siten heikon ravinnetilanteen vuoksi metsittäminen edellyttää todennäköisesti tuhkalannoitusta. Paksuturpeisille alueille suositellaan puulajiksi koivua tai mäntyä.

Kuva 6. Loukasnevalle toteutettavissa olevan kosteikon suunnitellut padon ja penkereen paikat sekä metsitykseen soveltuva alue. Lähde: MML ja ELY-keskus.

Kustannusarvio ja rahoitus

Kustannusarvio ennakkosuunnitelmassa esitetyille toimenpiteille koostuu kosteikkosuunnittelusta ja kosteikon rakentamiskustannuksista. Arvio kosteikon suunnittelukustannuksista on noin 3000–5000 euroa. Kosteikon rakentamiskustannukset ovat noin 1000–5000 euroa hehtaarilta. Loukasnevan kosteikon rakentamiskustannukset ovat arviolta 25 000–35 000 euroa. Kustannusarvio on suuntaa antava ja lopulliset kustannukset määräytyvät muun muassa toteuttamistavan mukaan.

Turvetuotantoalueen ennallistamiseen on mahdollista saada tukea Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF-rahasto). Ennallistamisen ensisijaisena tavoitteena on palauttaa suon rakenne ja toiminta lähelle ennen ojitusta vallinneeseen tilaan. JTF-rahastossa ennallistaminen tarkoittaa myös kosteikkojen ja vesialueiden perustamista entisille turvetuotantoalueille.

JTF-hankkeiden rahoitusta voivat hakea muun muassa kunnat, kuntayhtymät, julkiset organisaatiot, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, yritykset, yhdistykset sekä säätiöt. Yksityinen maanomistaja ei voi olla hankehakijana. Hankkeiden tukitaso kehittämishankkeissa on pääsääntöisesti enintään 80 % hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Omarahoitusosuus voi olla kunta- tai muuta julkista ja/tai yksityistä rahoitusta. Tämänhetkisen tiedon mukaan JTF-rahoituksella toteutettavat hankkeet tulee olla toteutettuna vuoden 2026 loppuun mennessä.

Yksityisen maanomistajan omistamalla turvetuotannosta vapautuneella alueella voidaan toteuttaa JTF-rahaston tukemana ennallistamista, mikäli maanomistaja luovuttaa korvauksetta, vuokraa tai myy alueen edellä mainitulle hakukelpoiselle toimijalle. Kohteelle voi olla mahdollista saada tukea myös luonnonhoitohankkeena Metka-tuen kautta.

Lisätietoa

JTF-ennallistaminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. <https://www.ely-keskus.fi/web/jtf-ennallistaminen>

Kosteikko.fi. Suomen riistakeskus. <https://kosteikko.fi/>

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto JTF. Ympäristöministeriö, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Suomen ympäristökeskus. <https://www.rahatpintaan.fi/rahoitus/oikeudenmukaisen-siirtyman-rahasto-jtf/>

Suonpohjasta metsäksi -opas. 2019. Metsäkeskus. <https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/suonpohjasta-metsaksi-opas.pdf>

Tietoa luonnonhoitohankkeista. Metsäkeskus. <https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/metka-tuet/tietoa-luonnonhoitohankkeista>

Turvetuotantoalueiden jatkokäyttömuodot – kustannukset ja tuet. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. https://www.ely-keskus.fi/documents/47085994/0/Kustannukset_ja_tuet_2023-08-15.pdf/f16dbc41-15c6-940d-ccc9-aa667b029131?t=1694668281449